

PŘEDSTAVOVÁNÍ

5

Jednou ze společenských aktivit, v nichž poměrně často zmatkujeme a chybujeme, je představování. Mít odvahu se představit zajímavému obchodnímu partnerovi je někdy důležitější než neznámé krásné dívce. Představit se, představit jiného nebo být představen je nezbytnou podmínkou navázání jakýchkoliv společenských kontaktů. Význam představování je i v tom, že příslušné osoby tím získají právo navázat spolu společenský styk. Často teprve formálním představením se zruší určitá přehrada a mohou mezi sebou začít i velmi přátelský rozhovor.

Při jakých příležitostech se představujeme? Zřejmě není nutné se představit člověku, s nímž jedeme dopravním prostředkem, kterému pomůžeme nebo on pomůže nám, když si přisedneme k částečně obsazenému stolu v restauraci či kavárně, když si ve společnosti s někým vyměníme jen pár slov. Při některých příležitostech se představit můžeme a nemusíme; při tanci teprve tehdy, tančíme-li s určitou ženou častěji, chceme-li si přisednout k jejímu stolu nebo ji doprovodit; představíme se na dlouhé cestě, pokud máme se spolucestujícím stejné zájmy a je možnost, že se zase potkáme; představujeme se, pokud se použítme s někým do hovoru v restauraci či jiném veřejném podniku s úmyslem se seznámit, navázat kontakt. Naproti tomu je zcela nutné představit sebe nebo své známé:

- když jdeme s někým po ulici, ve foyeru divadla, na výstavě apod. a potkáme-li známou osobu, s níž chceme déle pohovořit;
- při příchodu do místnosti, kde máme jednání, nebo mezi lidmi, s nimiž se budeme častěji setkávat;
- když někoho, koho jsme neznali, jdeme navštívit soukromě, do bytu (ne jako doručovatelé, opraváři, komíníci...);
- máme-li hovořit k jiným lidem (jako přednášející, s diskusním příspěvkem apod.);
- setkáme-li se s přáteli, pozveme-li si hosty, kteří se všichni mezi sebou neznají;
- travíme-li dovolenou, jsme-li na lázeňském léčení, účastníme-li se kongresu atp., kde se setkáváme se spolubydlícími nebo spolustolovníky.

Naprostu nezbytné je představit se do telefonu a při jakémkoliv jednání, zejména obchodním nebo úředním.

Potkáme-li na ulici známého a dostaneme-li se s ním do hovoru, nemusíme svého průvodce hned představovat. Tedy při setkání s kamarádkou si můžeme říci, že se večer potkáme „na dýže“, aniž bychom představovali spolužáka, se kterým jdeme. Jestliže však bude rozmluva trvat déle, například hodláme probrat svatbu kamarádky nebo dovolenou, musí být doprovod zapojen do rozhovoru a představen. Kdybychom se tomu chtěli vyhnout, nesmíme se do hovoru vůbec pouštět a jen pozdravit, nezastavovat se a jít dál.

Naopak se nepředstavujeme člověku, kterému jsme nedopatřením podrazili na ulici nohy, nebo právoplatnému manželovi své milenky, jsme-li v jeho pyžamu a posteli.

Představování může být dvojího druhu:

1. přímé;
2. nepřímé, zprostředkované

V historičtějších dobách bylo prakticky vyloučeno, aby se člověk představil sám, bez zprostředkování třetí osobou. Jsou země, kde tento způsob dodnes převažuje a jiný způsob seznámení je považován za nezdvořilý až nemožný. Ale dnešní životní styl směřuje přece jen k dynamičtějšímu, méně formálnímu způsobům jednání s lidmi. Mnohdy je nezbytné se umět sám představit, jinak by se nám mohlo stát, že celý večer strávíme ve společnosti hledáním člověka, který nám může představení zprostředkovat.

Přímé představení využijeme prakticky ve všech pracovních a obchodních příležitostech, méně, ale přece jen často, i ve společnosti. Při představování říkáme: „Dovolte, abych se představil“ nebo „Dovolte prosím, smím se vám představit?“ a jakmile dostaneme souhlas pokynutím hlavy, úsměvem, zaujetím určitého postoje, pokračujeme: „Jsem Josef Novák“ nebo „Mé jméno je Josef Novák“ a uchopíme ruku, podávanou nám osobou, které se představujeme. Můžeme se představit i s titulem — alespoň v našich

zemích je to běžná součást oslovení, i když ne v každé situaci se to hodí (při úředním jednání ano, u táboráku nikoliv). Máme-li titulů více, vybereme pouze ten nejvýznamnější — takže neříkáme: „Jsem docent inženýr Vopička, kandidát věd“, ale pouze: „Jsem docent Vopička.“

K zprostředkovanému představování dochází např. v pracovním styku, ale nejčastěji se s tímto způsobem představování setkáme ve společnosti, kde seznamujeme své přátele či obchodní partnery mezi sebou. Tak jako při zdravení a podání ruky i zde platí zásady, vycházející z pravidla o společenské významnosti:

VŽDY PŘEDSTAVUJEME NEJPRVE SPOLEČENSKY MÉNĚ VÝZNAMNOU OSOBU ČLOVĚKU SPOLEČENSKY VÝZNAMNĚJŠÍMU!

Představujeme tedy muže ženě, podřízeného nadřízenému, mladšího staršímu. V některých případech druhá část představení dokonce odpadá. To tehdy, jde-li o osobu velmi významnou, všeobecně známou, o níž lze předpokládat, že by ji představování měli znát. Pak stačí, řekneme-li: „Pane Gotte, to je Josef Novák“ nebo: „Pane premiére, dovolu mi, abych vám představil svého společníka docenta Františka Kroupu“, ale už neříkáme: „Josefe, to je Karel Gott“ nebo „Pane Kroupo, představuji Vám pana předsedu vlády.“

Další formulace, které můžeme při představování použít, jsou: „Prosím, seznamte se: docent Vlček — slečna Nováčková“ nebo oficiálněji: „Pane Lédfé, dovolu mi, abych vám představil pana Kříženeckého. Pane Kříženecký, představuji vám tímto pana Lédra.“ Jedná-li se o seznamování v téže společenské skupině, mezi mladými lidmi, sportovci apod., používáme neformálního způsobu: „Jirko, to je Jarek, jak jsem ti říkal, že je specialista na džez. Jarku, Jiří se zabývá fotografováním a počítači.“

Pokud jsme představování při konkrétní příležitosti (například při příchodu na určité jednání), je vhodné se představit (nebo být představen) tak, aby bylo zcela jasné nejen, kdo jsem, ale koho reprezentuji (firmu, úřad) a proč jsem přišel. Například při vstupu do kanceláře se představíme: „Dobrý den, jsem Jan Novák z firmy Šlapeto a přišel jsem kvůli vaší poptávce na horská kola.“ Obdobně nás může náš známý představit v úvodu jednání např. slovy: „Dámy a pánové, to je pan doktor Dvořák, specialista na tunelování bank.“

Mnohokrát jsme se setkali na různých úředních jednáních s trapnou situací, kdy nikdo nepředstaví účastníky jednání. Pak jsou návštěvníci v nemilé situaci, protože pouze oni nevědí, kdo všechno sedí proti nim u stolu. (Poznámka spoluautorova: jelikož toto považuji za mimořádně nepříjemné hulvátství, reaguji poměrně jadrně, a to tak, že nedojde-li k představení všech účastníků, obrátím se na dotyčného a zeptám se jej: „A vy jste kdo?“ Moje ostuda to není.)

Představujeme-li své příbuzné, neopomeneme dodat, v jakém jsou k nám vztahu („Dovolte, abych vám představil svého bratra Karla.“).

Manželé se představují jako „pan a paní Novákoví“ jen tehdy, jsou-li v okamžiku představování spolu. Druhou možností je použít formulace „Josef a Marie Novákoví“ nebo „Josef Novák a jeho žena Marie“.

Jsme-li v nějaké společnosti, kde jsou běžné přezdívky, je samozřejmě možné jich používat i při představování. Dovedeme si představit trampskou osadu, kde jsou novým osadníkům představování starousedlíci jmény jako „Lišák“ nebo „Velká medvědice“. Asi snad není třeba zdůrazňovat, že používání přezdívek by se mělo omezovat pouze na prostředí, kde vznikly a které je pro ně typické. Pokud známe někoho z horolezeckého oddílu pod přezdívkou „Brumid“, pak není možné jej takto oslovovat při setkání v bance, kde pracuje jako disponent — přinejmenším nemáme-li jistotu, že nás nikdo jiný na tisíc procent neuslyší.

Velmi problematické je z tohoto hlediska používání pracovních přezdívek (nebo školních, chcete-li), před cizími lidmi (zákazníky,

Kresby
Petr
PAČES

rodiči). Může totiž dojít k nesmírně trapné situaci, kdy je požadováno zavolání pana Slimejše (pomalejšího kolegy, ve skutečnosti našeho oblíbeného pana Nováka) nebo se rodič dožaduje na třídní schůzce pana učitele Jezevce (který se opět jmenuje zcela jinak, ale ratolest o něm takto dlouhodobě hovoří).

Úplně cizího hosta ve společnosti seznámí s přítomnými hostitelé nebo jiná pověřená osoba — např. jiný člen rodiny. Je třeba tak učinit co nejdříve, aby se mohl zapojit do společenského dění a nepostával trapně v koutě. Skupině, třeba u stolu, představujeme příchozího všem přítomným najednou tak, že hlasitě vyslovíme jeho jméno a přidáme nějakou charakteristiku, aniž bychom jej předváděli každému přítomnému zvlášť. Představovaný se může pousmát, uklonit, pozdravit přítomné a připojit se ke společnosti.

Hana BACHRACHOVÁ